

## ANALIZA NOWEJ PODSTAWY PROGRAMOWEJ DO BIOLOGII DLA KLAS 5–8 Z DNIA 14 LUTEGO 2017 R.

Ramowy plan nauczania dla szkoły podstawowej przygotowany przez MEN dla przedmiotu biologia w szkole podstawowej przewiduje następujący układ godzinowy:

Klasa	V	VI	VII	VIII
Liczba godzin w tygodniu	1	1	2	1
Łącznie:	5			

Zestawienie liczby godzin przeznaczonych na treści biologiczne w przedmiocie przyroda (średnio kl. 5–6) oraz biologia w gimnazjum (kl. 1–3 – przyjęto najczęściej występujący przydział godzin).

(Dla obecnie funkcjonującego przedmiotu przyroda przewidziano w kl. 5 i 6 trzy godziny tygodniowo, z czego jedną godzinę należy poświęcić na treści biologiczne, jedną – na treści geograficzne i jedną – na treści fizyczno–chemiczne).

SP/Gimnazjum	SP – kl. 5	SP – kl. 6	Gimnazjum	Gimnazjum	Gimnazjum
Treści biologiczne – przyroda SP	1	1	—	—	—
Podstawa programowa – biologia gimnazjum	—	—	1	2	1
Łącznie:	2		4		

### Różnica między obecną i nową podstawą programową: adresat i liczba godzin przeznaczonych na realizację programu

Porównywana zawartość	Obecna podstawa programowa (treści biologiczne) w przedmiocie przyroda i gimnazjum	Nowa podstawa programowa dla przedmiotu biologia w SP
Adresat	uczeń kl. 5, 6, oraz 1, 2 i 3 gimnazjum	uczeń kl. 5, 6, 7 i 8 SP
Liczba godzin w cyklu kształcenia	6 godzin (5 lat nauki)	5 godzin (4 lata nauki)

Z powyższych zestawień wynika, że od 2017 r. skraca się (o jeden rok) nauczanie biologii, zmienia się też liczba godzin (o jedną) przeznaczonych na kształcenie biologiczne.

## Porównanie treści

Porównanie treści obecnej podstawy programowej dla przedmiotu przyroda – treści biologiczne kl. 5–6, biologia w gimnazjum i nowej podstawy programowej dla przedmiotu biologia w szkole podstawowej w kl. 5–8					
Obowiązująca podstawa programowa – treści biologiczne – przyroda kl. 5–6		Obowiązująca podstawa programowa – Gimnazjum		Nowa podstawa programowa – kl. 5–8	
Działy podstawy programowej	Zapisy i oznaczenia punktowe	Nr działu	Tytuł działu	Nr działu	Tytuł działu
		I.	Związki chemiczne budujące organizmy oraz pozyskiwanie i wykorzystanie energii	I.	Organizacja i chemizm życia
		II.	Budowa i funkcjonowanie komórki		
<b>Dział 12.</b> Łądy i oceany	p.3 – charakteryzuje wybrane organizmy oceanu [...]	III.	Systematyka – zasady klasyfikacji, sposoby identyfikacji i przegląd różnorodności życia	II.	Różnorodność życia
<b>Dział 13.</b> Krajobrazy świata	p.3 – rozpoznaje i nazywa organizmy roślinne i zwierzęce typowe dla poznanych krajobrazów				
		IV.	Ekologia	VII.	Ekologia
		V.	Budowa i funkcjonowanie organizmu roślinnego na przykładzie rośliny okrytozłazkowej	II.	Różnorodność życia
<b>Dział 8.</b> Organizm człowieka	p.1 a–e – podaje nazwy układów narządów budujących organizm człowieka 8.p.2 – wymienia podstawowe funkcje poznanych układów człowieka 8.p.3 – rozpoznaje i nazywa [...] etapy rozwoju człowieka [...] 8.p.4 opisuje zmiany zachodzące w organizmach podczas	VI.	Budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka	III. IV.	Organizm człowieka Homeostaza

AUTORKA: Ewa Kłos

### Porównanie treści obecnej podstawy programowej dla przedmiotu przyroda – treści biologiczne kl. 5–6, biologia w gimnazjum i nowej podstawy programowej dla przedmiotu biologia w szkole podstawowej w kl. 5–8

Obowiązująca podstawa programowa – treści biologiczne – przyroda kl. 5–6		Obowiązująca podstawa programowa – Gimnazjum		Nowa podstawa programowa – kl. 5–8	
Działy podstawy programowej	Zapisy i oznaczenia punktowe	Nr działu	Tytuł działu	Nr działu	Tytuł działu
	dojrzwania płciowego 8.p.6 – opisuje rolę zmysłów [...]				
<b>Dział 9.</b> Zdrowie i troska o zdrowie	p.1–13	VII.	Stan zdrowia i choroby		
		VIII.	Genetyka	V.	Genetyka
		IX.	Ewolucja życia	VI.	Ewolucja życia
<b>Dział 7.</b> Krajobrazy Polski i Europy	7.p.4 – wymienia formy ochrony przyrody stosowane w Polsce [...]	X.	Globalne i lokalne problemy środowiska	VIII.	Zagrożenia różnorodności biologicznej

### Prezentacja ilościowa oczekiwanych osiągnięć ucznia w nowej podstawie programowej do biologii w kl. 5–8

Nr działu	Tytuł działu	Liczba przewidzianych umiejętności ucznia
I.	Organizacja i chemizm życia	10
II.	Różnorodność życia	87
III.	Organizm człowieka	69
IV.	Homeostaza	4
V.	Genetyka	11
VI.	Ewolucja życia	3
VII.	Ekologia	9
VIII.	Zagrożenia różnorodności biologicznej	4
Łącznie:		197

**AUTORKA:** Ewa Kłos

## Porównanie liczby umiejętności:

Porównywana zawartość	Obecna podstawa programowa do przyrody/ <b>treści biologiczne</b>	Obecna podstawa programowa do biologii w gimnazjum (kl. 1–3)	Nowa podstawa programowa do biologii w SP (kl. 5–8)
Średnia liczba godzin w ciągu jednego roku nauki (cyklu)	<b>2</b> godz. na treści biologiczne (1 godz. – kl. 5 i 1 godz. – kl. 6)	<b>4</b> godz. (1 godz. – kl. 1, 2 godz. – kl. 2 i 1 godz. – kl. 3)	<b>5</b> godz. (1 godz. – kl. 5, 1 godz. – kl. 6, 1 godz. – kl. 7 i 2 godz. – kl. 8)
Średnia liczba godzin w ciągu jednego roku nauki (cyklu)	W ciągu roku: (1 godz. x 25) = 25 W kl. 5 i 6 (25 godz. x 2) = 50	W ciągu cyklu kształcenia: (4 godz. x 25) = 100	W ciągu cyklu kształcenia: (5 godz. x 25) = 125
Liczba umiejętności	Średnio umiejętności biologiczne kl. 5 i 6 – 29,3	108	197
Średnia liczba umiejętności przypadająca na jedną godzinę lekcyjną w cyklu kształcenia	0,58	0,93	1,58

Z powyższego zestawienia wynika, że liczba umiejętności przewidzianych w nowej podstawie programowej dla przedmiotu biologia w kl. 5–8 jest wyższa, w porównaniu do obecnie obowiązujących podstaw dla przedmiotu przyroda w kl. 5–6 i przedmiotu biologia w gimnazjum. Wyższa liczba kształtowanych umiejętności wynika m.in. stąd, iż w nowej podstawie zalecane doświadczenia są umieszczone w każdym dziale jako oczekiwane osiągnięcia ucznia. W podstawie programowej – biologia – gimnazjum spis zalecanych doświadczeń jest umieszczony po prezentacji wszystkich działów.

## Podsumowanie

1. W nowej podstawie programowej do biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej zostały podane treści bardziej uszczegółowione w stosunku do treści zawartych w obecnie funkcjonujących podstawach programowych (przyroda i biologia w gimnazjum). Zawartość merytoryczna w zasadzie pozostaje taka sama.
2. W nowej podstawie programowej do biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej zalecane doświadczenia umieszczono w każdym dziale jako oczekiwane osiągnięcia ucznia. W podstawie programowej – biologia gimnazjum spis zalecanych doświadczeń jest umieszczony po prezentacji wszystkich działów.
3. W nowej podstawie programowej do biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej nie występuje osobny dział zawierający oczekiwane osiągnięcia ucznia w zakresie higieny organizmu człowieka (w podstawie programowej – biologia gimnazjum – dział: VII. Stan zdrowia i choroby). Treści dotyczące tego zakresu są umieszczone przy zagadnieniach obejmujących analizę poszczególnych układów człowieka.
4. W nowej podstawie programowej do biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej występuje nowy dział: Homeostaza. W dziale tym są zawarte treści, które można odnaleźć w obecnej podstawie programowej do gimnazjum w dziale VII. Stan zdrowia i choroby.
5. W nowej podstawie programowej do biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej występuje nowe ujęcie ochrony środowiska – dział VIII. Zagrożenia różnorodności biologicznej.

Podczas opracowania programu nauczania nauczyciel biologii w klasach 5–8 szkoły podstawowej jest zobowiązany do uwzględnienia kolejności treści podanych w podstawie programowej.

*Ewa Kłos*

*Długoletni Rzeczoznawca MEN wydający opinie kwalifikujące podręczniki i środki dydaktyczne do użytku szkolnego, nauczycielka biologii i przyrody.*